

Portre
Ahmet NARİNOĞLU

YAŞAR KEMAL

Çukurova Destanını yazan adam

İnce Memed tefrika halinde yayınlanırken aşağı Andırın köylerinde kahvede gazete sayfasını okuma bilen biri okur, dinleyenler bazen tasdik edercesine başını sallar, bazende “burada yanlış yazmış, doğruyu söylemiyor “ gibilerden itiraz ederlermiş. Arkası yarın gibi köy kahvesinde İnce Memet romanını okuyandan dinlerlermiş. Gerçektende İnce Memed Kadirli-Andırın yakanında dağlarda, dağların haşın yamaçlarında, kerpiç damlı, huğlu köylerde geçer. Eşkiya hikayelerini anlatır. Buralarda böyle eşkiyalar yaşamış. Anlatılanlar başa gelmiş. Başa gelenler acı, tatlı dramlar halinde anlatılmış, durulmuş. Dinleyenler Yaşar Kemal eşkiya hikayeleri biliyorlardı. Beklide akrabası Kansularından olanlar vardı. Yaşar Kemali onaylarken, itiraz ederken bilgileri, bildikleri vardı. Yaşar Kemal’in anlatım gücü, İnce Memed ten geliyordu. İnce Memed (Safiye Memed) te içlerinden biriydi. Toplumla, kültürle, olaylarla iç içe olan, yalın işleyen bir başkası da yoktu.

Kitap olarak yayınladığında, lise yıllarında okumuştum. Köy odalarında yaşlı insanlardan, ninelerden dinlediğim eşkiya hikayelerine çok benziyordu aynısıydı. O yüzden bizim oraları yazmış gibi sıcak geliyordu. Bizdendi. Mesele koca Ahmet, bizzat görmüştüm. Gebenin insanıydı. Buralıydı.

Sonra öteki eserleri çıktı. Fırsat buldukça okudum. Okudukça Çukurovalılaşıyor, yerlileşiyor, kültür kodlarının tadını alıyordum. Demek ki kültürümüzden, coğrafyamızdan yaşanan olaylardan beslenen bir eser (roman) yazılsa bizden olacak, çekecek, sarmalayacak. Bundan dolayı Çukurova da yeni araştırmalarını, yazarlarını, düşünürlerini bekler.

Yaşar Kemal bir destan yazarıdır. Dili destan, coğrafyası Çukurova destanı. Çukurova sahmeranların, kralların, ağaçların, beylerin, komutanların konduğu, konakladığı, yaşadığı gizemli coğrafya. Bu memleket heveslileri dillendirir şair yapar. Araştırmacıları yazar yapar. Zengin, bereketli, bölgenin sofrası açık. Yaşar Kemal bu ziyafete katılmıştır, tadını çıkarır. Bizlere bol bol sunar.

Yaşar Kemal Çukurova demektir. Fikrini İstanbulda ki Çukurova sergisinde gördüm. Sergi Çukurova da çekilen mekan, insan, olay resimleri yanına onun eserlerinden metinler ekleyerek tasarlanmıştı. Dağlar ovalar, Akdeniz, İnsanlar, insan yaşamları. Sergi sizi alıp çukurovaya, ordaki yaşanmışlıklara götürüyor. Halen Çukurovayı onun kadar işleyen, onun kadar haşır neşir olan, hemhal olan bir yazar-düşünür görünmüyor.

Çukurova, yeryüzünde eşi benzeri bulunmayan, nevi şahsına münhasır coğrafyanın adıdır. Toroslar, önüne serilmiş ova ve uçsuz bucaksız Akdeniz. Toroslardan ovaya kah süzülerek kah kükreyerek inen Seyhan ve Ceyhan. Uçsuz vucaksız, dümdüz ova. Tarlalar, çayırlar, meralar. Ovanın ortasında tepeler, tepelerde kaleler. Sarı sıcaklar. Kamışlar, sazlar. Deve dikenleri. Yörükler. Sürü sürü davarlar. Yaylalar. Yayla yolları. Toroslarda dolanı dolanı yollar. Yalçın Kayalar, yamaçlar. Makiler, çamlar, ardıçlar. Dölek dölek ovalar. Su gözleri, pınarlar. Aşılmaz geçitler. Karlı dağlar, zirveler, zirveler.

Çukurova da yaşayan herkes biraz destansı bir hayat sürer. Çünkü Çukurova destanı içinde bir parçadır. Bu destansı coğrafyanın destansı insanları, olayları, dramları, hüznüleri, sevinçleri hep bir anda yaşar. Dilden dile gönülden gönüle. Söylenir durur.

Okuma yazmanın henüz yayılmadığı dönemlere kadar Çukurova da her insan bir hikmet adamı, bilge, söz ustası, şair, aşık hikaye okuyan, çalan söyleyen yanı vardı. Selamlar şiirlerle yolların, kelimeler şiirle söylenirdi. Düğünler, dernekler, ölümler, kalımlar afetler velhasıl acılı acısız günler olaylar. Sözle yani şiirle anlatılırdı. Çarşılarında destanlar yazılır, destanlar ezberlenirdi. Ağıtçı kadınlar oturur ağıtlar söylerler, ağıtlar ezberlenirdi. Oralar yaylalar hepsi hepsi şiirin, söz sanatının cazibeli anlatımıyla gerçeküstü hale dönerdi.

İşte böyle bir dönemde Yaşar Kemal sözlü hayatın veya edebiyatın içinde hem hal olur. Bir kaybolacaklarını bildiğinden oba yayla, köy kasaba dolaşır. Sözlü kültürü derlerde derler. Kadirli- Andırın, yörelerinde kültür elçisi çınar insanlardan kadın erkek demeden dermeler yapar. Kadirli, andırın bölgesinde Yaşar Kemali hatırlayan, dağarcığındakileri aktaran insanlar hala yaşamaktadır.

Yaşar Kemal nimetlerle dolu bir coğrafyada, kültür nimetlerinin farkına varan, kadrini bilen bakracını doldurabildiği kadar dolduran önce derleme ustasıdır, sonra yazı ustasıdır.

Yazar Kemal'in dili Çukurova dilidir. Her cümleli adeta bölgede kökleri olan ağaçlar gibi yerlidir. Bizdendir. Bize aittir.

Bir coğrafyada yaşamak, orali olamk için yetmez. Hele tanımak için hiç yetmez. Hele tanımak için hiç yetmez. Hepsinden öte yaşanmışlıkları görmek, okumak, dinlemek, sindirmek ister. Çukurova da öyle. Bölgenin sanatı, edebiyatı, kültürü, hayatı, toplumu bilinmeden, anlaşılmadan yamak göçebe gibi yaşamak olur.

Çukurova aşıklarıyla, ozanlarıyla, yazarlarıyla, çizenleriyle zenginleşen bir gönül sofrası. Ondandır coğrafya bereketli, insanlar bereket dolu. Sazı, sözü bol bu memleket yeni Yaşar Kemal'ler besleyecek zenginliktedir.